

Hørings svar fra ISAAC Norge om forslag til ny opplæringslov

ISAAC Norge vil gi innspill som gjelder elever som bruker alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), og det behov de har for rettsvern gjennom opplæringsloven. Disse elevene er en gruppe språkbrukere som har behov for at deres uttrykksformer både blir styrket, fremmet og vernet i norsk lovverk. Innspillene gjelder elever som trenger opplæring i og på ASK, og som må bruke ASK i sin kommunikasjon. I Norge er det anslagsvis 7500 personer i alderen 0 – 18 år som har behov for ASK.

ISAAC (*International Society for Augmentative and Alternative Communication*) Norge er en organisasjon som har som mål å arbeide for at personer med språk- og kommunikasjonsvansker skal ha reell mulighet til å benytte Alternative og Supplerende Kommunikasjonsformer (ASK) og kommunikasjons hjelpemidler i hverdagen sin. Organisasjonen har personer som bruker ASK, pårørende og fagpersoner som medlemmer. ISAAC Norge samarbeider om rettigheter og gode tjenester for personer som bruker ASK med disse organisasjonene: CP-foreningen, NFU (Norsk forbund for utviklingshemmede), Løvemammaene, Autismeforeningen, HBF (Handikappede barns foreldreforening) og LUPE (Landsforeningen for utviklingshemmede og pårørende).

Om særlige bestemmelser for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

ISAAC Norge er svært glad for at Kunnskapsdepartementet foreslår å beholde egne bestemmelser for elever med behov for ASK, og at lærekandidater er tatt med i bestemmelsen. Den foreslåtte loven har gode forslag på å sikre bruk av ASK. Den foreslår også at alle elever skal ha rett til opplæring i bruk av nødvendige tekniske hjelpemidler. Dette er svært viktig for elever som har behov for ASK.

KD skriver i begrunnelse for ASK i lova (s 201 – 202) at det i tillegg til bruk og opplæring i bruk av ASK, også skal gå tydelig fram at eleven og lærekandidaten har krav på opplæring i å bruke ASK som en integrert del av undervisningsfagene.

Kunnskapsdepartementet foreslår å beholde en egen lovparagraf om ASK. Dette er den nye, foreslåtte paragrafen:

§ 11-12 Opplæring av elever med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK)

Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa. Det same gjeld for dei som har læretid i bedrift. Elevar og lære kandidatatar har òg rett til den opplæringa dei treng for å kunne bruke alternativ og supplerande kommunikasjon. Denne opplæringa kan vere ein del av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter § 11-6.

ASK er språk

ASK er språk, og dette er det ikke tatt høyde for i loven. Dette er hovedbekymringen til ISAAC Norge når det gjelder forslaget til formulering i den nye opplæringslova. Elever med behov for ASK trenger særskilte språkrettigheter som gir dem rett til opplæring i og på ASK. Språkopplæring og særskilte språkkretter er en forutsetning for nødvendig, likeverdig og god opplæring. ISAAC Norge erfarer at mange brukere og deres pårørende opplever at ASK-elevne ikke får nødvendig og tilstrekkelig ASK-språklig opplæring til at de kan gjøre seg nytte av den øvrige opplæringen i skolen.

I «Oppdrag 2021-019 - Om utredning av behov for tilleggstimer for elever som benytter alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) i grunnopplæringen» fra Udir og Statped, står det på s 10: «På et generelt grunnlag ser det ut som at elever som har behov for ASK i liten grad får spesifikk ASK-opplæring. De får oppfølging i ADL, fag og kommunikasjon, men ikke språkopplæring, eller opplæring i bruk av kommunikasjonsform og eventuelt kommunikasjonsmiddel spesielt.»

Stortinget har i samband med behandling av Språkloven gjort følgende vedtak, vedtak 788: *Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om symbolspråk, der det foreslås hvordan retten til symbolspråk kan innlemmes i språkloven.*

Symbolspråk i dette vedtaket betyr alternative og supplerende kommunikasjonsformer (ASK). Arbeidet med saken pågår. ISAAC Norge mener at denne retten til språk må komme i språkloven, men må også sikres som en språkkrett i ny opplæringslov.

Begrunnelse for ASK som språk

Alle språk er først og fremst et redskap for å formidle og ta imot budskap. Det gjelder bokmål, nynorsk, samisk, kvensk, engelsk, norsk tegnspråk, ASK og andre minoritetsspråk. Mennesker som pga. funksjonsnedsettelse ikke kan kommunisere ved hjelp av tale eller tegnspråk, trenger ASK for å formidle et budskap. Mange trenger også ASK for å motta et budskap.

Personer som bruker ASK utgjør en heterogen gruppe språklig minoritet, som spenner fra dem som kommuniserer språklig avansert gjennom skrift og grafiske symboler i høgteknologiske hjelpemidler, til dem som er avhengige av at samtalepartneren tolker deres kroppslige uttrykk bevisst og bygger opp et alternativt og støttende språkmiljø rundt dette.

De fleste personer som bruker ASK vil utvikle forståelse for norsk tale, men pga. nedsatt funksjonsevne vil de måtte bruke andre uttrykksformer enn tale. Selv om de språklige uttrykksformene er alternative, blir det i tillegg benyttet norsk tale enten gjennom stemmen i hjelpemidlene, eller ved at tolk/samtalepartner setter ord på det som blir uttrykt. En del mennesker med nedsatt funksjonsevne mangler evnen til å forstå meningen og betydningen bak det som blir sagt, for eksempel å forstå ironi, begrep og forskjellige sosiale situasjoner. De er avhengige av at andre bruker ASK i kommunikasjon med dem for at de skal forstå språket. For dem vil det være vanskelig å forstå norsk tale og ASK vil være deres morsmål og fungere både som deres impressive og ekspressive språklige og kommunikative former. Deres førstespråk utvikles ved at de inngår i et tilrettelagt språkmiljø der ASK og tale benyttes for at ASK skal bli deres ekspressive språklige og kommunikative former.

Språk er også en forutsetning for deltakelse og engasjement i skole og samfunn for øvrig. I CRPD artikkel 21 *Ytringsfrihet og meningsfrihet, og tilgang til informasjon* kommer det tydelig fram at statene (Norge) «skal sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne kan utøve retten til ytringsfrihet og meningsfrihet, herunder frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og tanker av alle slag, på lik linje med andre, og ved alle former for kommunikasjon etter eget valg» (vår understreking). For elever som bruker ASK, vil ASK være deres valg.

Alle ASK-brukere må ha tilgang til og opplæring i et språk som er tilpasset den enkelte, for å kunne delta i kultur og samfunn på lik linje med andre. Vi vet at tilgang til språk er livsnødvendig for at barns kognitive utvikling skal skje i takt med andre jevnaldrende. I dag er tilgang til alternativt språk med grafiske symboler fraværende for mange barn med nedsatt funksjonsevne som ikke kan bruke tale eller tegnspråk som sine språklige former. Barn som ikke får tilgang til et tilrettelagt språkmiljø får språkdeprivasjon. Språkdeprivasjon i språktilegnelsesfasen kan få alvorlige konsekvenser emosjonelt, sosialt, intellektuelt og akademisk.

Oppdrag 2021-019

I rapport fra Udir og Statped som svar på «Oppdrag 2021-019 - Om utredning av behov for tilleggstimer for elever som benytter alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) i grunnopplæringen», står det:

“ASK er først og fremst avgjørende for at elevene skal kunne kommunisere og for å utvikle seg, både sosialt og faglig. Elevene må lære språk for å forstå og uttrykke seg, men også for å kunne lære. En skole som har kompetanse og kunnskap om hvordan skape et alternativt språkmiljø, der elevene med behov for ASK kan lære, delta og utnytte sitt læringspotensial, er vesentlig. Det å bli forstått, kunne uttrykke seg og ta egne valg er helt grunnleggende for hvordan vi utvikler oss som mennesker og hvordan livet blir. Det er også en menneskerett, slik FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne slår fast. Mestring og bruk av språk har betydning for forhold til andre mennesker, sosial status og mulighetene for å delta i samfunnet. Språk gir grunnlag for å tilegne seg kunnskap og er med på å bestemme individets identitet, utvikling og autonomi. At elever som har behov for ASK får opplæring i dette vil derfor ha stor betydning for elevens mulighet for å mestre eget liv.” (s. 17)

Flytte og tydeliggjøre bestemmelsene om ASK

Vi ber derfor om at bestemmelsene om ASK blir flyttet til kap 3 (for grunnskolen) og kap.6 (for videregående skole), og får et tillegg: (Tillegget er uthevet)

*Elevar som heilt eller delvis manglar funksjonell tale og har behov for alternativ og supplerande kommunikasjon, **har rett til opplæring i og på ASK.** Dei skal få bruke eigna kommunikasjonsformer og nødvendige kommunikasjonsmiddel i opplæringa. Det same gjeld for dei som har læretid i bedrift. Elevar og lære kandidatatar har òg rett til den opplæringa dei treng for å kunne bruke alternativ og supplerande kommunikasjon. Denne opplæringa kan vere ein del av den individuelt tilrettelagde opplæringa etter § 11-6.*

De samme formuleringene må tas inn i lovreguleringene om voksenopplæring og Friskolelova. Det er ikke bare barn og unge med funksjonsnedsettelse som har liten tilgang til språk, men også voksne, eldre personer som ikke har tale eller tegnspråk som sine kommunikasjonsformer.

I høringen kan ISAAC Norge ikke se at det er foreslått tilsvarende endringer om ASK i Friskoleloven. Det er helt sentralt at elever har samme rettigheter om ASK i Friskoleloven og i voksenopplæring.

Om elevenes rett til medvirkning

Vi i ISAAC Norge ber også om en ytterligere presisering i §10-2 som gjelder elevenes rett til medvirkning. Dette mener vi vil tydeliggjøre at denne retten også gjelder elever som trenger ekstra tid og tilrettelegging for å kunne gi uttrykk for sine meninger, og som uttrykker seg på andre måter enn ved tale. Vi foreslår derfor et tillegg (uthevet her), og paragrafen vil bli slik:

«§ 10-2 Elevane sin rett til medverknad

Elevane har rett til medverknad i alt som gjeld dei sjølve etter denne lova. Elevane skal få tilstrekkeleg og tilpassa informasjon og har rett til å ytre meiningane sine fritt **uavhengig av språk, kommunikasjonsevne og kommunikasjonsform.** Elevane skal bli høyrde, og det skal leggjast vekt på meiningane deira etter alder og modning.

Behov for ASK må forutsette enkeltvedtak og sakkyndig vurdering

ISAAC Norge mener at rett til opplæring i og på, og bruk av ASK, må være **enkeltvedtak med klagerett** som baserer seg på sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Det trengs kunnskap for å vurdere hva som er *egnede* former for ASK, og hvordan opplæringen skal legges opp.

Den sakkyndige vurderingen må klargjøre innhold i opplæringen, og hvilken kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre opplæringen.

I tillegg er det viktig å understreke i sakkyndig vurdering at forberedelse av opplæring av elever med behov for ASK er svært tidkrevende. Det kreves forberedelse til selve undervisningen i faget, og hvordan eleven kan svare og stille spørsmål rundt temaet. I tillegg kreves forberedelse for at eleven skal kunne bruke ASK generelt/uavhengig av fag. Valg og tilrettelegging av ordforråd, programmering av ordforråd inn i kommunikasjonsprogram, samt oppdatering av datautstyret tar ytterligere tid. Til sammen kan denne tilretteleggingen ta flere timer i uka. ISAAC Norge har eksempler på at opplæringen er avhengig av at foreldre tar en stor del av denne tilretteleggingen, fordi skolen ikke har avsatt ressurser til dette. Slik skal det ikke være.

[Rett til personlig assistanse, fysisk tilrettelegging/tekniske hjelpemiddel og individuelt tilrettelagt opplæring](#)

Vi støtter Departementets forslag om den foreslåtte tredelingen med § 11-4 Rett til personlig assistanse, § 11-5 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel og § 11-6 Individuelt tilrettelagd opplæring.

Foreslått §11-5: «Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel. Elevar har rett til dei tekniske hjelpemidla og den fysiske tilrettelegginga dei treng for å kunne delta i opplæringa og få tilfredsstillande utbytte av ho. **Elevene har òg rett til nødvendig opplæring i bruk av slike tekniske hjelpemiddel.**» (...) (vår utheving)

ISAAC Norge er svært fornøgd med den foreslåtte paragrafen. I tillegg til språkopplæring i et ASK-miljø, er det å kunne manøvrere og kjenne mulighetene og mestre bruk av ASK-hjelpemidlene avgjørende for deltakelse, læring og kommunikasjon.

På slutten av foreslått §11-7, står det: «*Før kommunen eller fylkeskommunen avgjer om ein elev skal få individuelt tilrettelagd opplæring, skal dei hente inn ei sakkunnig vurdering frå den pedagogisk-psykologiske tenesta. Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal ta stilling til om eleven treng individuelt tilrettelagd opplæring. Dersom eleven òg treng personleg assistanse eller fysisk tilrettelegging etter §§ 11-4 og 11-5, skal den sakkunnige vurderinga gi ei heilskapleg vurdering av kva for tilrettelegging eleven treng.*»

ISAAC Norge mener at det må presiseres i lovteksten at det kreves sakkyndig vurdering fra PPT også for de som har behov for ASK og trenger personlig assistanse/ fysisk tilrettelegging/tekniske hjelpemidler. Den sakkyndige vurderingen må inneholde en helhetlig vurdering av hva slags tilrettelegging og opplæring eleven trenger. Dette må inkludere en vurdering av hva som skal til for nødvendig opplæring i bruk av tekniske hjelpemidler. Svært mange steder er det lite kompetanse på kommunikasjonshjelpemidler og hva som skal til for å sikre nødvendig opplæring i bruk av disse, og det kan ikke tas for gitt at skolene selv har kompetanse til å vurdere dette. Denne sakkyndige vurderingen må foretas uavhengig av om eleven skal ha Individuelt tilrettelagt opplæring eller ikke.

Behov for tilleggstimer

Vedr. Pkt. "23.5.2 Videre utredning om tilleggstimer til opplæring i ASK .

Departementet skriver (s 202) «*Enkelte høringsinstanser har trukket paralleller mellom situasjonen til elever som bruker ASK, og blinde og sterkt svaksyntes rett til opplæring i punktskrift og bruk av tekniske hjelpemidler. Sistnevnte elever har rett til tilleggstimer utover det ordinære timetallet. Høringsinstansene reagerer på at det kun er blinde og sterkt svaksynte som er gitt rettigheter til slik opplæring utover ordinært timetall. Departementet ser at det her er flere fellestrekk mellom ASK og punktskrift. I begge tilfeller gjelder det opplæring i kommunikasjonsformer som ikke brukes av flertallet av skolens elever. Både opplæring i punktskrift, egnet kommunikasjonsform og tekniske hjelpemidler er for begge elevgruppene en forutsetning for læring, utvikling og for å få vist sin kompetanse i fag. Videre ser departementet at slik opplæring kan være tidkrevende. I begge tilfeller kan deler av opplæringen med hell integreres i fag, men det vil kunne kreve noe mer tid både å skulle følge fag og samtidig tilegne seg en egnet kommunikasjonsform.*»

Departementet foreslår ikke endringer i reglene om retten til tilleggstimer nå, men vil utrede spørsmålet nærmere og komme tilbake til saken. (s.202)

ISAAC Norge er glad for at Departementet ser at opplæring i og på ASK og tilrettelegging for denne kan være tidkrevende og ser behovet for tilleggstid. Departementet har gitt Udir og Statped i oppdrag å utrede behov for tilleggstimer for elever som benytter ASK i grunnskolen. De har utarbeidet en svært god rapport. Der anbefales innføring av tilleggstimer for elever med behov for ASK.

Udir og Statped anbefaler en fleksibel modell for tilleggstimer (9.5 «Hvordan kan opplæringen organiseres".) Vi støtter deres synspunkt om fleksibelt organiserte tilleggstimer og at tilleggstimer må være en ufravikelig rett (21). De anslår retten til ca. 4 timer per uke på lik linje med elever som bruker punktskrift, men foreslår individuelle tilpasninger, for eksempel at disse timene kan tas i bolker.

Mange elever som bruker ASK vil ha begrensede muligheter til å bruke 4 timer ekstra i tillegg til skoletid hver uke, fordi det de skal gjøre tar lenger tid, de er slitne etter en skoledag og har medisinske tilleggsutfordringer. Derfor er det nødvendig at tilleggstimene blir gitt fleksibelt, slik at elevene har best mulig utbytte av dem. Vi foreslår også at timene kan bli gitt som ekstra skoleår i grunnskolen ved behov.

Statped og Udir sier i rapporten (Oppdrag 2021-019) om tilleggstid, at en rett på tilleggstimer må følges opp av en metodisk veileder. Dette er vi enige i.

Vi ber derfor om at rett til tilleggstimer for elever med behov for ASK blir innarbeidet i reglene.

Om relevant kompetanse

Departementet foreslår: Å ikke innføre krav om annen spesifikk kompetanse enn lærerkompetanse (48.3 s 476).

Den foreslåtte loven stiller krav om relevant kompetanse i undervisningsfag i §17-3. ISAAC Norge mener at **de som skal undervise i og på ASK må ha relevant ASK-kompetanse**. ASK er ikke intuitivt, det går ikke an å drive opplæring i noe en ikke kan noe om. ISAAC Norge stiller spørsmål ved om hvor dette skal lovhjemles?

Mangel på kompetanse i ASK er hovedutfordringen for å gi elevene rett opplæring i dag, jfr. dokumentasjon i rapporten fra oppdrag 2021-019 (Udir og Statped) (s.5).

Utdanningsdirektoratet og Statped skriver at:

«En hovedutfordring er at kompetanse om ASK ikke finnes, eller finnes i liten grad i skolen. Kompetansen er i for stor grad avhengig av enkeltpersoner, blir det sagt i samtlige intervjuer. Det kan se ut som om det er manglende forståelse for fagområdet ASK, i praksisfeltet. En konsekvens av dette er at barn og unge som har behov for alternative kommunikasjonsformer ikke får tilgang til eller opplæring i å bruke disse. Dette kan skyldes både manglende tilgang på relevant kunnskap, men også at det fram til nå har vært vanskelig å få formell utdanning i ASK, og det er lite systematikk med tanke på hvordan ikke-formalisert kompetanse bygges.»

ISAAC Norge mener at dette må det gjøres noe med.

22.6.3.6 Kompetansekrav for å gi individuelt tilrettelagt opplæring (s 198): I høringen står det: *«Departementet har merket seg at enkelte høringsinstanser også ønsker at det skal stilles krav til spesialpedagogisk kompetanse for lærere som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring. Departementet mener at dette ikke er realistisk å innføre nå, men viser til forslaget i Meld. St. 6 (2019–2020) der regjeringen skriver at den vil vurdere hvordan alle barnehager og skoler kan få tilstrekkelig tilgang til spesialpedagogisk kompetanse.»*

ISAAC Norge mener det er helt nødvendig å sikre tilgang til spesialpedagogisk kompetanse, og at lærere bruker denne i den individuelt tilrettede opplæringa. Elevene har ulike læreforutsetninger, og det kreves spesialpedagogisk kunnskap og kompetanse for god individuell tilrettelegging.

Ansvar for undervisningen:

Departementet vurderer følgende (48.3, s 476): *«Departementet vurderer om det bør innføres en regel om at opplæring skal forberedes og følges opp av en lærer, og at en lærer som hovedregel skal være til stede sammen med elevene i opplærings situasjonen.»*

48.5.10.1 (s 493) *«Departementet ser at opplæringslovutvalgets forslag om å lovfeste et krav om at en lærer som hovedregel må være til stede sammen med elevene i opplærings situasjonen, sammen med et tydeligere krav om at bare lærere kan forberede og følge opp opplæringen, kan gi bedre forutsetninger for at elevenes rett til vurdering og forsvarlig opplæring blir oppfylt. Spesielt kan slike krav ha positiv effekt for elever som får individuelt tilrettelagt opplæring.»*

Dette støtter ISAAC Norge fullt ut, og mener det vil ha stor betydning på kvaliteten i opplæring av elever med behov for ASK. I tillegg til for- og etterarbeid, er det svært viktig at

pedagogen er til stede sammen med elevene i selve undervisningssituasjonen. Vi støtter også at individuelt tilpasset opplæring kan gjennomføres av andre med relevant høgskole/universitetsutdanning hvis det gagnar eleven.

Hvordan sikre elever med behov for ASK et likeverdig tilbud med andre elever?

ISAAC Norge ber Departementet se på behovet for regelstyring gjennom forskrifter for ytterligere å sikre at elever med behov for ASK får oppfylt sine retter til likeverdig opplæring.

Det er behov for å forskriftsregulere:

- Hva innholdet i ASK-opplæringen skal være.
- Hva som er relevant og nødvendig kompetanse for lærere som skal undervise i og på ASK.
- Tilgang for lærere til utvidet forberedelsestid, da både ASK-delen og undervisningsfaget må forberedes.

I «Oppdrag 2021-019 - Om utredning av behov for tilleggstimer for elever som benytter alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK) i grunnopplæringen» fra Udir og Statped, på s.11, står det under punkt 5.1.4:

«I intervjuene beskrives det betydelig behov for tid til forberedelse og tilpassing, både med tanke på språkopplæring, tilrettelegging av kommunikasjonsmidlenes ordforråd, teknisk opplæring og tilpassing av faglig innhold som gjør det mulig for eleven som bruker ASK å være språklig aktiv i undervisningen. Det blir gjennomgående gitt for lite tid til å kunne gjøre dette godt nok, særlig når det i utgangspunktet er for dårlig kompetanse.»

Om læremiddel:

Departementet skriver følgende:

12.6.11 Ikke videreføre statens plikt til å utarbeide læremidler for individuelt tilrettelagt opplæring

«Departementet foreslår i likhet med utvalget å ikke videreføre regelen om statens plikt til å sørge for læremidler for spesialundervisning. Stortinget bevilger midler til utvikling av læremidler på en rekke andre områder selv om dette ikke er et krav i opplæringsloven. Disse bevilgningene skal medvirke til at det blir utviklet og produsert læremidler der det ikke er grunnlag for kommersiell produksjon, slik at elevene har tilgang til de læremidlene de trenger. Dette gjelder læremidler for smale fagområder, nynorske parallellutgaver, særskilt tilrettede læremidler, universelt utformede læremidler og læremidler for språklige minoriteter. Videre er det verken fastsatt kvalitative eller kvantitative krav i opplæringsloven, og bestemmelsen er derfor lite forpliktende for departementet.»

Det er et viktig prinsipp at læremidler i størst mulig grad er universelt utformet slik at de kan brukes av flest mulig.

ISAAC Norge mener at det i tillegg fortsatt er viktig å sikre læremidler til elever som har behov for spesielt utformede læremiddel. Dette gjelder en del av elevene som bruker ASK. Mange av dem vil ha behov for individuelt tilrettelagt opplæring, og spesielle læremiddel. Det er vanskelig å legge til rette læremidler på generell basis for dem. Både behov for tilrettelegging for motorikk, syn, den spesielle kommunikasjonsformen eleven har og kognitive tilpasninger, vil variere. Vi mener at det er viktig å sikre rammer for at tid til individuelle tilpasninger blir gitt og at læremiddelprodusenter blir støttet i å utvikle en variasjon av læremidler.

Udir og Statped skriver i svaret på oppdrag 2021-019 om tilleggstimer at «*det finns lite tilpasset pedagogisk materiell for elever som bruker ASK. Det fører til at veldig mange pedagoger starter på nytt, og lager «sitt» materiell. Dette gjelder både konkret og digitalt materiell, og det blir brukt mye tid på dette. Dette handler også om at kompetanse i å tilrettelegge eller tilpasse det som allerede finns for andre elever er for dårlig.*» (s.11)

Plikt til læremidler

Vi foreslår derfor at det innføres en tilsvarende paragraf i ny opplæringslov om statens plikt til å sørge for tilpassede læremidler til elever som mottar individuelt tilrettelagt opplæring.

Tilpasset eller universell opplæring?

ISAAC Norge støtter at begrepet tilpasset opplæring blir brukt. Vi mener det er det mest dekkende begrepet for innholdet i norsk skole.

ISAAC Norge 04.12.21

Eva Kirkeberg
Leder ISAAC Norge

Jenny S. Hysing
Rettighetsgruppa i ISAAC